



Resultaten campagne “Mijn Drentse commissaris”

Inleiding

Van vrijdag 12 mei tot en met woensdag 24 mei 2017 zijn alle inwoners van Drenthe uitgenodigd door het Drents parlement om mee te denken over de nieuw te benoemen Drentse commissaris van de Koning. Dit kon door het invullen van een vragenlijst die op verschillende manieren verspreid is. Online via sociale media en de website mijndrentsecommissaris.nl, of op papier via de huis-aan-huisbladen en uitgedeelde vragenlijsten. Ook is het vaste Drentse burgerpanel gevraagd om mee te denken. In totaal hebben 2182 mensen de vragenlijst ingevuld.

De publiekscampagne bestond uit het raadplegen van de Drentse inwoners. Daarnaast zijn er interviews gehouden met een aantal Drentse burgemeesters en vertegenwoordigers van maatschappelijke organisaties en ondernemers uit de sectoren economie & onderwijs, natuur & landbouw en cultuur, leefbaarheid & recreatie. Hierbij zijn steeds dezelfde vragen aan de orde gesteld. Op die manier kon de informatie met elkaar in verband worden gebracht en is een breed beeld ontstaan van wat Drenthe verwacht van de nieuwe commissaris.

De informatie uit zowel de vragenlijst als de interviews en het gesprek dat in dit kader ook met Gedeputeerde Staten is gevoerd, is betrokken bij het opstellen van de profielschets. De profielschets is op 21 juni tijdens een bijzondere vergadering vastgesteld door het Drents parlement en aangeboden aan de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Hieronder worden de resultaten van de publiekscampagne beschreven.

A. Resultaten meerkeuzevragen

Door middel van vijf meerkeuzevragen is de voorkeur gemeten voor verschillende bestuursstijlen en vaardigheden van de nieuw te benoemen commissaris. De percentages van de eerste vier vragen tellen niet op tot 100%, omdat men twee voorkeuren kon aangeven.

Publieksvraag	Uitkomst
Mijn commissaris (kies maximaal 2) • is gericht op samenwerking binnen en buiten Drenthe • is gericht op werkprocessen binnen het provinciehuis • maakt tempo, is gangmaker/aanjager • brengt belangen en mensen bij elkaar	84% 7% 23% 73%
Mijn commissaris (kies maximaal 2) • is benaderbaar, mensgericht • is gericht op het resultaat • behartigt de Drentse zaak binnen en buiten Drenthe • is gericht op kwaliteit	71% 17% 80% 24%
Mijn commissaris (kies maximaal 2) • staat midden in de Drentse samenleving, weet wat er speelt • is in staat om knopen door te hakken • is nauwkeurig, gedegen, analytisch • kan makkelijk contact maken, goede spreker	82% 51% 30% 28%
Mijn commissaris (kies maximaal 2) • krijgt zaken voor elkaar • heeft inlevingsvermogen en kan relativeren • is enthousiasmerend • is bedachtzaam, beschouwend	66% 65% 44% 16%
De belangrijkste opdracht voor mijn commissaris is: mijn commissaris • maakt zich hard maken voor de Drentse economie • maakt zich hard voor de leefbaarheid van stad en platteland • zet Drenthe meer op de kaart in Den Haag en Europa • zorgt voor een goede samenwerking tussen provincie, gemeenten, bedrijfsleven en organisaties • zorgt dat inwoners meer betrokken worden bij de Drentse politiek • anders, namelijk	16% 26% 15% 36% 4% 3%

Wat opvalt, is dat de respondenten bij de eerste twee vragen een duidelijke voorkeur hebben voor de twee bestuursstijlen: netwerker en verbinder. Bij de competenties/vaardigheden komen de vaardigheden van aanjager, verbinder en netwerker naar voren.

B. Uitwerking open vraag 'Wat ik verder belangrijk vind is, dat mijn commissaris...'

De open vraag 'wat ik verder belangrijk vind is, dat mijn commissaris...' is door een groot aantal mensen ingevuld: 1503 van de 2182 (69%) mensen hebben de moeite genomen om deze vraag in te vullen. Het antwoord dat mensen geven, varieert van enkele woorden tot een brief van twee kantjes. Uit de verschillende antwoorden zijn een aantal algemene beelden/categorieën af te leiden. Deze worden hieronder, geïllustreerd aan de hand van citaten uit antwoorden, weergegeven.

Gericht op de samenleving

Het grootste aantal mensen, 325, geeft aan dat zij het belangrijk vinden dat de nieuwe commissaris gericht is op en openstaat voor de samenleving; de afstand tussen het provinciehuis en de inwoners kan kleiner. De commissaris moet zich laten zien en zicht hebben op de belangen van alle Drentse inwoners. Hierbij is een onderverdeling te maken:

- De commissaris moet benaderbaar, toegankelijk zijn voor alle inwoners van Drenthe, staat midden in de Drentse maatschappij en is een mensenmens.

- *'Mijn commissaris heeft oor en oog voor de Drentse samenleving.'*
- *'Mijn commissaris is iemand die volop in het Drentse leven staat'*
- *'Ik wens dat de persoon vriendelijk is en het iedereen gunt om zijn mening te uiten'*

- De commissaris moet actief in gesprek gegaan met de mensen, zich laten zien in de provincie en betrokken zijn. Men vindt het van belang dat de commissaris goed moet kunnen luisteren en iedereen moet horen. *'Zodat de commissaris goed op kan komen voor de belangen van alle inwoners van Drenthe'.*

- *'Wat ik verder belangrijk vind is, dat mijn commissaris zich in de gehele provincie laat zien en betrokken is bij de bevolking van Drenthe.'*
- *'Wat ik verder belangrijk vind, is dat mijn commissaris interactie zoekt met inwoners en gemeenten van Drenthe, niet top-down werkt en zich opstelt als een echte vertegenwoordiger van Drenthe'*
- *'Mijn commissaris is iemand die zich geregeld laat zien en horen'*
- *'Mijn commissaris luistert naar de inwoners van Drenthe, ongeacht wie ze zijn of wat ze doen'*
- *'Mijn commissaris probeert om de politiek dichterbij de mensen te brengen'*
- *'Laat je zien en horen en weet wat er leeft, wees een mensenmens'*
- *Wat ik verder belangrijk vind is, dat mijn commissaris zich in de gehele provincie laat zien en betrokken is bij de bevolking van Drenthe.'*

- Er moet sprake zijn van open, transparante communicatie richting de samenleving.

- *'Veel mensen weten niet waar de provincie zich mee bezighoudt. Door hier meer en meer open over te communiceren kan een breder draagvlak worden gecreëerd.'*
- *'Mijn commissaris laat zien wat hij/zij doet voor de inwoners van Drenthe'.*
- *'Mijn commissaris laat van zich horen, zodat men weet waarmee de provincie bezig is'*
- *'Wat ik verder van belang vind is, dat mijn commissaris bij alle beslissingen rekening houdt met de Drenten'*
- *'Wat ik belangrijk vind is dat mijn commissaris mij het gevoel geeft dat hij mij vertegenwoordigd'*

Kent de Drentse cultuur en mentaliteit, heeft verbintenis hiermee

Veel mensen geven aan dat het van belang is, dat de nieuwe commissaris de Drenten en de Drentse cultuur kent, hier affiniteit mee heeft en hier verbintenis mee heeft. Het gaat om 235 mensen. De commissaris moet weten wat er speelt in Drenthe en kan zich in leven in de Drent. Dit wordt veelal weergegeven met mooie citaten.

- *'Mijn commissaris is uiteraard verliefd op Drenthe'*
- *'Wat ik verder van belang vind, is dat mijn commissaris Drent is tussen de Drenten'*
- *'Een goed begrip heeft van hoe de Drentse samenleving en mentaliteit in elkaar steken'*
- *'Ik vind het belangrijk dat mijn commissaris Drent is of Drent wordt'*
- *'Wat ik verder belangrijk vind, is dat mijn commissaris zich in kan leven in de Drent, zoals de Drent is en kan zijn, met al zijn eigenaardigheden.'*
- *'Ik vind het belangrijk dat mijn commissaris de taal van de Drent spreekt, maar vooral begrijpt'*
- *'Goed tussen de regels door kan lezen wat Drenten bedoelen als ze (n)iets zeggen'*
- *'Denken als een Drent, als tip: luister een aantal liedjes van Daniel Lohues'*

- Naast de verbintenis met Drenthe vinden 125 inwoners, dat de nieuwe commissaris Drent moet zijn, of Drentse roots moet hebben. Daarnaast vinden nog eens 30 mensen dat de commissaris een noordeling of iemand uit het oosten van het land moet zijn.

- *'Een kind van eigen grond'*
- *'Een Drent, iemand die uit eigen ervaring weet wat er speelt op het Drentse platteland'*

- Er zijn ook mensen die vinden dat het, om op te komen voor Drenthe, juist noodzakelijk is dat de commissaris wel kennis heeft van Drenthe, maar niet afkomstig is uit Drenthe. Dit gaat om een kleiner aantal, 20 mensen.

- *'Geen Drent is en juist omgekeerd denkt: boven het maaiveld uitkomen'*
- *'Drenthe wakker kust. Dat we hier meer kunnen dan we denken.'*
- *'Hij of zij mag rustig van buiten de provincie komen, ik ben zelf ook een 'gedoog Drent', en een trotse.'*

- De noordelijke inslag komt ook terug in het belang dat men hecht aan de samenwerking met het noorden, oosten en Duits grensgebied, 55 mensen geven dit aan.

Staan voor de Drentse zaak, behartigen van belangen in Den Haag en de EU

Een grote groep mensen, 285 geeft aan dat het van belang is dat de nieuwe commissaris 'staat voor de Drentse zaak' en opkomt voor de belangen van Drenthe in Den Haag en de EU. De commissaris is in de ogen van deze mensen een goede vertegenwoordiger van Drenthe en heeft een groot netwerk in Den Haag. Door een deel van de mensen wordt hierbij opgemerkt dat de commissaris zich 'geen

zaken laat opleggen'. Ook contacten met en lobby in het bedrijfsleven worden door een deel van de mensen genoemd.

- *'Wat ik verder van belang vind, is dat mijn commissaris een visitekaartje is voor onze provincie Drenthe'*
- *'Een persoon die zijn/haar weg kent in Den Haag en mag dan best een drammer zijn.'*
- *'Mijn commissaris zorgt ervoor dat Drenthe (mijn mooie Drenthe) goed op de kaart blijft staan in Den Haag.'*
- *'Mijn commissaris is iemand die onze Drentse bescheidenheid weet te compenseren'*
- *'Mijn commissaris is een boegbeeld voor economie en maatschappij'*
- *'Begrijpt dat Drenthe even belangrijk is als andere provincies, ook al wordt het vaak als nietig gezien, en maakt zich hier hard voor'*
- *'Drenthe heeft een stoffig imago, is te bescheiden en mag/moet zichzelf bruisender presenteren. Het mag allemaal wel wat zelfverzekerder en met wat meer pit'*

Eigenschappen

Er wordt ook een aantal eigenschappen genoemd:

- De commissaris moet integer, betrouwbaar en eerlijk zijn, 320 mensen geven dit aan.
- Verder vinden mensen het belangrijk dat de commissaris daadkrachtig en doortastend is, het gaat om 65 mensen.
- Door 105 mensen worden een aantal andere eigenschappen genoemd, zoals vriendelijk, enthousiast, humoristisch, empathisch, energiek, sportief.

- *Mijn commissaris is hartelijk en natuurlijk enthousiast, ook jong en vol ambitie'*
- *'Het is een plus als hij/zij gevoel voor humor heeft, dat helpt relativeren'*
- *'Wat ik verder belangrijk vind, is dat mijn commissaris gewoon een aardig mens is'*
- *'Mijn commissaris benadert mensen met een glimlach. Een lach is het halve werk en zal veel harten winnen.'*

- Er geven 135 inwoners de voorkeur aan een vrouwelijke commissaris, daarnaast geven 20 mensen aan geen voorkeur voor een man dan wel vrouw te hebben en wordt door 10 mensen aangegeven dat de voorkeur uitgaat naar een mannelijke commissaris.
- Er geven 50 mensen aan dat de commissaris een jonger iemand zou moeten zijn, dit wordt in combinatie genoemd met dat 'de functie als commissaris geen eindstation voor diegene moet zijn'. Er wordt geen concrete leeftijd genoemd.
- Nog eens 50 mensen geven aan dat bestuurservaring, hetzij in het bedrijfsleven, hetzij bij de overheid, van belang is voor de nieuwe commissaris.

Onafhankelijkheid, boven de partijen

Er geven 121 mensen aan dat de nieuwe commissaris onafhankelijk moet zijn, of wel boven de partijen staat. Daarvan geven 22 mensen expliciet aan dat de commissaris ook politiek ongebonden, geen lid van een politieke partij, zou moeten zijn.

Werkprocessen/samenwerking

Er wordt door 74 mensen aangegeven dat zij vinden dat de commissaris zich in moeten zetten voor het verbeteren of vernieuwen van de werkprocessen/samenwerking. Hierin is men niet eensgezind; de volgende thema's worden meerdere malen genoemd:

- het verbeteren van de samenwerking met gemeenten;
- het verbeteren van de samenwerking tussen en verbinden van ambtenaren;
- de commissaris zou zich moeten inzetten op bestuurlijke vernieuwing, waarbij men aangeeft dat de provincie zich meer op de samenleving zou moeten richten en minder 'intern gericht' zou moeten zijn.
- het verbeteren van de bestuurscultuur binnen het college;
- de commissaris zou vooral een goede voorzitter moeten zijn voor Provinciale Staten.

Onderwerpen

Er wordt tot slot een aantal thema's/onderwerpen genoemd waar de commissaris zich mee bezig zou moeten houden in de ogen van de respondenten.

- Economie, werkgelegenheid, innovatie

Economie en werkgelegenheid worden het meest genoemd als thema waar de commissaris zich voor in zou moeten zetten; door 150 mensen. Hier gaat het met name om vergroten van de werkgelegenheid, het behoud van jongeren en voorkomen van vertrek van bedrijven, maar ook om het verder ontwikkelen van de agrarische sector en het behartigen van de belangen in deze sector. Ook wordt innovatie veel genoemd.

- *'Wat is belangrijk vind, is dat onze commissaris werkgelegenheid en behoud van jongeren nadrukkelijk op de agenda zet'*
- *'Het is van belang dat mijn commissaris zich inzet voor de economie in Drenthe, dat wil zeggen er mede voor zorgt dat er niet nog meer bedrijven vertrekken uit Drenthe en dat nieuwe bedrijven zich willen vestigen'*
- *'Wat ik van belang vind, is dat mijn commissaris een toekomstvisie heeft voor Drenthe en dat hij/zij weet hoe je daar moet komen'*
- *'Mijn commissaris heeft innovatieve ideeën, geen Bartje provincie, maar dat Drenthe ook jongeren aanspreekt'*
- *'Mijn commissaris is zuinig op de agrarische sector, deze heeft Drenthe grotendeels opgebouwd'.*
- *'Dat de Drentse boeren niet uitsterven, dat er koeien in de weilanden blijven. Geen inkrimping, geen onbetaalbare eisen voor boeren'.*

- Natuur, duurzaamheid en milieu

Bij de aandacht voor de economie wordt vaak genoemd dat dit met behoud van de natuur en ruimte in Drenthe gepaard dient te gaan. Daarnaast wordt de natuur ook als onderdeel van de economie genoemd. Tot slot wordt natuur én economie tezamen met duurzaamheid en milieu genoemd en als kans gezien. Deze thema's worden door 95 mensen genoemd.

- *'Wat ik van belang vind is, dat mijn commissaris oog heeft voor de natuur in onze provincie en het behoud en de uitbreiding ervan'*
- *'Mijn commissaris is iemand met het oog op meer aantrekkingskracht op werkgebied dus meer industrie, toerisme maar ook voor het behoud van de mooie Drentse natuur.'*
- *'Vecht voor werkgelegenheid met behoud van cultuur en natuur.'*
- *'Zich inzet voor een groen, duurzaam en leefbaar Drenthe voor alle generaties.'*

- Leefbaarheid, armoede, sociale zekerheid

Ook 85 mensen geven aan dat de commissaris zich inzet voor de leefbaarheid van het platteland, armoede bestrijding en het sociale domein/de zorg.

- *'Mijn commissaris zorgt dat Drenthe de eerste provincie is waar kinderen niet in armoede opgroeien'*
- *'Wat ik belangrijk vind, is dat mijn commissaris er is voor de mensen die het moeilijk hebben, of juist een compliment geeft aan mensen die iets moois hebben bereikt'*
- *'Wat ik van belang vind, is dat de sociale zekerheid en leefbaarheid in het middelpunt staan.'*
- *'Hij/zij is een netwerker, maar draagt ook zorg voor natuur en milieu en de leefbaarheid in de kleine dorpen'.*

- Tot slot wordt door ongeveer 80 mensen een bepaald onderwerp aangesneden waarvan men vindt dat de commissaris zich daarvoor in moet zetten. De volgende onderwerpen worden genoemd:
 - o Groningen Airport Eelde (voor en tegen);
 - o het voorkomen van de plaatsing van windmolens;
 - o het realiseren van zonne-energie;
 - o het realiseren van een ijsbaan in Assen;
 - o het verminderen van en voorkomen van gaswinning en het oplossen van de problematiek hieromtrent;
 - o aandacht voor de sport;
 - o aandacht voor kunst en cultuur;
 - o openhouden van bibliotheken;
 - o het oplossen van problemen bij AZC's;
 - o het realiseren van glasvezel;
 - o de verdubbeling van de N34;
 - o verbetering van het openbaar vervoer;
 - o het tegengaan van geluidsoverlast.

C. Gesprekken met burgemeesters, ondernemers en maatschappelijke organisaties

Hieronder is een impressie opgenomen van de gesprekken die gevoerd zijn tussen Statenleden en een aantal burgemeesters en de drie themagesprekken die plaats hebben gevonden.

Burgemeesters

De Drentse burgemeesters vinden het belangrijk dat de nieuwe commissaris in onderlinge samenwerking een evenwichtig politiek klimaat kan scheppen, dat betrokkene op een waardevolle manier belangen weet te behartigen en als 'regisseur' ook aandacht heeft voor processen binnen het provinciaal bestuur. De commissaris stelt de vraag "Zijn we met de goede dingen bezig?", is betrokken en omgevingsbewust. De commissaris is een verbinder die goed luistert en met iedereen in de samenleving het gesprek kan voeren, heeft aandacht voor onze relaties en samenwerking met Duitsland. De commissaris laat zich graag zien in de provincie. Niet alleen bij grote evenementen maar ook bij kleinschalige(r) initiatieven. Voor de nieuwe commissaris is Drenthe geen 'tussenstation'.

Economie & onderwijs

Vertegenwoordigers uit de sectoren economie en onderwijs benadrukken dat de nieuwe commissaris 'voor de Noordelijke agenda moet staan', die zich uitstrekt tot Duitsland en verder in Europa. De commissaris is iemand van de grote lijnen. Zij brengt partijen samen en laat zich niet meetrekken in sub-cultuurtjes en kleine circuitjes. Belangrijk is dat de commissaris 'als boegbeeld' een visie heeft op waar de provincie voor staat en onderwijs, bedrijfsleven en overheid rond een gedeelde economische agenda weet te verbinden. Drenthe is vooral een MKB-provincie en de provincie ondersteunt ondernemers en innovatie.

Natuur & landbouw

Natuur- en landbouworganisaties wijzen op de kloof tussen de Drenten en de Drentse politiek, waarvan zij hopen dat de nieuwe commissaris die weet te dichten. De commissaris concentreert zich op de samenwerking in Noord-Nederland en in de aangrenzende provincies en Duitsland. Zij bevordert de eenheid in het beleid van gemeenten. Zij benadert vraagstukken met een open houding, geeft anderen ruimte en weet een in overleg tot stand gekomen visie met lef en overtuiging uit te dragen. De nieuwe commissaris zou ook jongeren moeten aanspreken.

Cultuur, leefbaarheid & recreatie

Vertegenwoordigers uit de sectoren cultuur, leefbaarheid & recreatie stellen voorop dat de nieuwe commissaris als verbinder oog heeft voor 'het samenspel'. Zij kent de weg in Den Haag, waar zij ook voor anderen deuren opent. De nieuwe commissaris kijkt vooruit, weet waar zij heen wil met Drenthe, toont daadkracht en is positief. Zij behartigt de Drentse culturele identiteit, kent onze 'parels' en is niet bang om nieuwe wegen in te slaan. Zij houdt niet van Calimero-gedrag. Zij bevordert integraal denken en werken door de ambtelijke organisatie, die ondernemende organisaties daadkrachtig ondersteunt. De nieuwe commissaris is nog lang niet aan het eind van haar carrière.

College van Gedeputeerde Staten

De collegeleden zien voor de nieuwe commissaris een rol als verbinder; met de Drentse samenleving, het bedrijfsleven en in eigen huis. De commissaris zorgt voor een veilige omgeving, waarin men elkaar vertrouwt en weet met relativerende humor – ook op spannende momenten – mensen (weer) bij elkaar te brengen. De nieuwe commissaris gaat niet op de stoel van anderen zitten, geeft gedeputeerden de ruimte, is een procesregisseur op hoofdlijnen en slaagt erin – ook tijdens vergaderingen – de vaart erin te houden. De commissaris weet de balans te vinden tussen toegankelijkheid en autoriteit, nabijheid en distantie en ondersteunt de gedeputeerden in het Haagse en Brusselse netwerk.

D. Spreiding en bereik publiekscampagne

Tenslotte wordt hieronder een indruk gegeven van de spreiding en het bereik van de campagne.

De enquête is op verschillende manieren uitgezet, de respons is als volgt verdeeld:

- 981 reacties (45%) via het Drents panel;
- 865 reacties (39,6%) via de website 'mijndrentsecommissaris.nl';
- 210 reacties (9,6%) via de leaflets die op verschillende momenten zijn uitgedeeld en;
- 126 reacties (5,8%) via de huis-aan-huis bladen.

De inbreng naast het vaste Drents panel is groot, 1201 mensen buiten het panel hebben gereageerd. Hiervan heeft het grootste deel via de website mijndrentsecommissaris.nl gereageerd.

Leeftijd

De jongste deelnemer is 13 jaar en de oudste 92. De gemiddelde leeftijd van alle deelnemers is 56,2 jaar. Tabel 1 toont de aantallen en percentages per leeftijdscategorie.

Leeftijd	Aantal	Percentage
Tot 20 jaar	14	0,7
20 – 29 jaar	128	6,1
30 – 39 jaar	169	8,1
40 – 49 jaar	339	16,2
50 – 59 jaar	481	22,9
60 – 69 jaar	531	25,3
70 – 79 jaar	354	16,9
80 jaar en ouder	83	4,0
Totaal	2099	100,0

Tabel 1 Leeftijdsverdeling respondenten. Nb. van 83 respondenten is de leeftijd onbekend.

Een vergelijking tussen de leeftijdsverdeling van de deelnemers aan de enquête en de daadwerkelijke leeftijdsverdeling in Drenthe laat het volgende zien:

- de jongste groep (10 tot 20 jaar) is ondervertegenwoordigd is. Dat is niet ongebruikelijk in steekproefonderzoek, sterker nog, in veel onderzoek wordt deze leeftijdsgroep niet meegenomen;
- met de inzet van social media is tijdens de campagne is geprobeerd om zoveel mogelijk jongeren te bereiken. De groep tot 30 jaar is daardoor relatief goed gerepresenteerd;
- de groep 60-70 jarigen is oververtegenwoordigd. Niettemin lijkt de inzet van sociale media geleid te hebben tot een redelijke representatieve leeftijdsverdeling.

Geografische spreiding

Tabel 2 laat de verdeling van de respondenten over de Drentse gemeenten zien.

Gemeente	Aantal	Percentage
Aa en Hunze	178	8,3
Assen	363	17,0
Borger-Odoorn	104	4,9
Coevorden	175	8,2
De Wolden	116	5,4
Emmen	397	18,6

Hoogeveen	159	7,4
Meppel	92	4,3
Midden Drenthe	182	8,5
Noordenveld	107	5,0
Tynaarlo	134	6,3
Westerveld	80	3,7
Buiten Drenthe	52	2,4
Totaal	2139	100,0

Tabel 2 Spreiding over gemeenten van de respondenten. Nb. van 43 respondenten is de woonplaats niet bekend.

De meeste enquêtes zijn ingevuld door inwoners uit de gemeenten Assen (363) en Emmen (397). De verdeling van de reacties over de Drentse gemeenten geven een goed beeld van de daadwerkelijke geografische verdeling van inwoners over de provincie.

Hoe zijn mensen bij de vragenlijst gekomen

De respondenten die via mijndrentsecommissaris.nl de vragenlijst hebben ingevuld, is gevraagd op welke wijze ze bij de vragenlijst terecht zijn gekomen. De wijze waarop mensen op de website zijn terecht gekomen (en online de vragenlijst hebben ingevuld) is gecombineerd met de andere manieren om de vragenlijst in te vullen (Drents panel, Leaflet en HaH bladen) en weergegeven in tabel 3.

Communicatiemiddel	Aantal	Percentage
Drents panel	981	45,0
Leaflet	211	9,7
Ingevuld via de HaH pagina	125	5,7
Facebook	229	10,5
Twitter	72	3,3
Website Drents parlement	47	2,2
mijndrentsecommissaris.nl , via HaH advertentie	84	3,8
RTV Drenthe radio of TV	65	3,0
RTV Drenthe website	122	5,6
RTV Drenthe app	97	4,4
Dagblad vh Noorden krant/website	27	1,2
Anders of meerdere opties ingevuld	122	5,6
Totaal	2182	100%

Tabel 3 verdeling respondenten over communicatiemix. Nb. van 43 respondenten is de woonplaats onbekend.

Tabel 3 laat zien dat, buiten het Drents panel en de uitgedeelde leaflets, de meeste mensen bij de (online) vragenlijst zijn terechtgekomen via Facebook, gevolgd door de website van RTV Drenthe en de vragenlijst uit de huis-aan-huisbladen.